

Обставини справи

Справа стосувалася скарг засуджених на порушення їх прав, передбачених статтею 3 Першого протоколу до Конвенції, під час виборів до парламенту Болгарії, які відбулися 4 квітня 2021 року та 11 липня 2021 року, коли усі заявники відбували покарання у в'язниці міста Пазарджик і відповідно до чинного законодавства їм автоматично було заборонено голосувати на цих виборах.

Заявники стверджували, що вони не змогли проголосувати на вищезазначених виборах через те, що після встановлення Судом порушення Конвенції в першій справі проти Болгарії, а саме *Kulinski and Sabev v. Bulgaria*, відповідні законодавчі положення, за якими усі засуджені, незалежно від їхніх особистих обставин, поведінки та тяжкості скоєних правопорушень були позбавлені права голосу, не були змінені.

Нагадаємо, що у справі *Kulinski and Sabev v. Bulgaria* Суд визнав, що позбавлення заявників права голосу відповідно до положень статті 42 § 1 Конституції Болгарії («громадяни, які досягли повноліття (18 років), за винятком позбавлених дієздатності та осіб, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі, мають право обирати державні та муніципальні органи та брати участь у референдумах») та законодавства про вибори до Парламенту Болгарії та Європейського парламенту становило втручання у їх права.

Уряд визнав, що законодавчі положення, детально розглянуті Судом у згаданій вище справі *Kulinski and Sabev*, унеможливлювали голосування заявників на виборах 2021 року. Він надав Суду інформацію про вжиті державою заходи загального характеру, спрямовані на виконання згаданого рішення. Зокрема, з метою подолання наслідків рішення Суду у справі *Kulinski and Sabev* Рада міністрів звернулася до Конституційного суду із запитом про надання обов'язкового тлумачення статті 42 § 1 Конституції.

Однак, Конституційний суд визнав розгляд цього запиту неприйнятним з огляду на те, що приведення зазначеного положення у відповідність із практикою Суду не могло бути досягнуто шляхом обов'язкового тлумачення Конституції, оскільки формулювання її відповідного положення було однозначним. Він підкреслив, що його повноваження щодо тлумачення Конституції не поширюються на внесення до неї поправок або розширення її положень.

Інших заходів вжито не було.

У своїх коментарях Уряд зазначив, що позбавлення виборчих прав буде пропорційним, якщо його поширити лише на осіб, які вчинили тяжкі злочини. Зважаючи на те, що перший, другий, третій, сьомий і восьмий заявники відбували довготривалі терміни ув'язнення за вчинення тяжких злочинів, вони були б позбавлені на цій підставі права голосувати, навіть якби парламент вніс зміни до законодавства, щоб привести його у відповідність до вимог Конвенції. Уряд запропонував Суду визнати, що скарги цих заявників були необґрунтованими,

оскільки у будь-якому випадку, передбачувані зміни у законодавстві не принесли б їм користі з огляду на серйозність вчинених ними правопорушень.

Оцінка Суду

Суд послався на встановлені ним принципи щодо позбавлення права голосу. У провідній справі стосовно Болгарії, а саме згаданій вище справі *Kulinski and Sabev*, так само як і в низці попередніх справ щодо інших країн – таких як *Hirst v. the United Kingdom* (№ 2); *Greens and M.T. v. the United Kingdom*; і *Anchugov and Gladkov v. Russia* – Суд встановив порушення щодо питань, подібних до тих, що розглядалися в цій справі.

Суд відхилив аргумент Уряду щодо виборчих прав першого, другого, третього, сьомого і восьмого заявників, зазначивши, що він не міг припускати, чи існували підстави, які могли б виправдати заборону голосування щодо визначених Урядом заявників. Серйозність їхніх правопорушень, на які посилався Уряд, як підстава їхнього індивідуального позбавлення прав не була висунута на національному рівні в жодний час або в жодній формі, і була вперше порушена під час провадження в Суді. Подібним чином, у будь-якому випадку для Суду було б недоцільно припустити, що якщо парламент внесе зміни до оскаржуваних законодавчих положень, обмеження права голосу все одно будуть застосовуватися до ув'язнених, засуджених за серйозні злочини, або зробити висновок, що така поправка обов'язково буде сумісною зі статтею 3 Першого протоколу до Конвенції.

Викладених вище міркувань було достатньо, щоб дозволити Суду дійти висновку, що під час проведення виборів, про які йдеться у цій справі, встановлена законом щодо ув'язнених заборона голосувати на виборах через її загальний характер була несумісною зі статтею 3 Першого протоколу до Конвенції.

Висновок

Порушення статті 3 Першого протоколу до Конвенції (право на вільні вибори).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 10 жовтня 2023 року й набуло статусу остаточного 19 лютого 2024 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.